

Visitaforedrag Gruben, Nevernes og Røssvoll

Innledning

Det er 9 år siden forrige bispevisitas i Gruben. Sist visitas i Nevernes og Røssvoll var i 2009, altså 12 år siden, den gang ved daværende biskop Tor B Jørgensen.

Visitasinstituttet som det heter, er en gammel ordning i Den norske kirke og andre lutherske kirker, og for vår kirkes vedkommende er dette rettslig forankret i Den norske kirkes lovverk gjennom Visitasreglementet og biskopens tjenesteordning. Biskopen skal gjennom visitasen både se på menighetenes virksomhet, de ansattes tjenester, gudstjenesteliv, trosopplæring, diakoni, kirkemusikk og ikke minst forholdet til lokalmiljø, og skal gjennom dette være med å oppfordre og inspirere til de oppgaver menigheten har. På denne måten fører biskopen tilsyn med ansatte og råd.

Forut for denne visitasen har sokneprestene og kirkevergen lagt frem en visitasinnberetning som forteller om arbeidet som drives i soknene. Sammen med prosten har de også laget et program for visitasen. Programmet har gitt oss innblikk i mye av menighetenes virksomhet. Det har vært travle og innholdsrike dager!

I dette visitasforedraget vil vi trekke frem noe av det vi har erfart og observert, og foredraget avsluttes med oppfølgingspunkter til menighetene. Om 8 måneder er det en ettervisitas hvor prosten og rådgiver fra bispedømmekontoret følger opp visitasens utfordringer og andre forhold i menigheten sammen med ansatte og råd her.

Med i biskopens følge er rådgiver for trosopplæring, ungdom og inkludering Anne Grethe Sivertsen fra bispedømmekontoret og prost i Indre Helgeland Karianne Egeberg Gullfjell. Sokneprest Linett Bjørkto og prestevikar Bjørn Engebakken har fulgt mesteparten av visitasen og kirkeverge Ine Kristin Risvik og fellesrådsleder Grethe Berntsen og menighetsrådslederne Robert Borge, Gerd-Marit Eriksen Sandhei og Inger-Susann Gangsbækk Gulla har både vært gode tilretteleggere og aktivt med i visitasen. Flere andre ansatte har deltatt på mange arrangementer.

Gjennomgang av programmet

Tirsdag 23.11.2021

Kl 08.30. Gjennomgang av visitasprogrammet med stabene

Tilstede: Bjørn Engebakken, Linett Bjørkto, Oddrun Solberg, Ole Bjørn Tuven, Svein Marius Riber, Terje Solvi og Karianne Egeberg Gullfjell.

Kl 09.00. Møte med de enkelte ansatte i stabene.

Biskopen hadde ca halvtimes samtaler med: Oddrun Solberg, Terje Solvi, Trond Aarthun, Linett Bjørkto, Bjørn Engebakken, Ine Kristin Risvik og Svein Marius Riber.

Kl 16.00. Møte med Gruben menighetsråd.

Tilstede: Robert Borge (leder), Merete Borge (kasserer), Laila Sivertsen, Bjørn Engebakken (prestevikar), Karianne Egeberg Gullfjell (prost).

Forfall: Rigmor Pedersen (nestleder og fellesrådsrepresentant), Silje Iversen (sekretær), Lene Iversen, Thorfinn Kleiving,, Marina Osmo.

Tema som ble tatt opp:

Samarbeid med fellesrådet, ny kirkelig organisering

Onsdag 1. 12. 2021

Kl 08.15: Morgenbønn på kirkekontoret.

Prost Karianne E Gullfjell ledet stab på kirkekontoret og de øvrige kirkelig ansatte gjennom presentasjon og en liturgisk morgensamling i møterom på kirkekontoret i Sørlandsveien.

Kl 09.00 Møte med Rana kommune

Her deltok ordfører Geir Waage, varaordfører Anita Solli, gruppeleder i SP Johan Petter Røsvold, gruppeleder AP Lars Yngve Frøysa, kommunikasjonssjef Tore Bratt , direktør i Rana utviklingsselskap Ole Kolstad. Fellesrådsleder Grethe Berntsen, kirkeverge Ine Kristin Risvik, Hanne Thomassen fra kirkekontoret, prestevikar i Gruben Bjørn Engebakken, sokneprest Røssvoll og Nevernes Linett Bjørkto, prost Karianne E Gullfjell, biskop og rådgiver Anne G Sivertsen.

Ordfører ga et riss av Mo i Ranas utvikling og industrihistorie, og kommuneplanen for 2017 – 2027. Planer om flyplass, batterifabrikk, dypvannskai, utvidelse av Nord universitetskampus og ny co2- og hydrogenhub. Det antydes en forventet vekst og befolkningsøkning og dermed omstilling av tjenestetilbudet i Rana de kommende årene.

Ole Kolstad hadde fokus på mye av det samme, og hvordan fokus også må være på hvordan det gode livet skal være i Rana fremover.

I samtalen etterpå kom det frem at kirken og kommunen kan innlede et samarbeid på hr- siden, jevnlig i et eksisterende rekrutteringsnettverk, mht stillingsannonser mm. Det ønskes også jevnlig samtale mellom kommunestyre / rådmann og kirken.

Kommunen serverte også lunsj.

Kl 12.20 Nattverdsgudstjeneste i Gruben kirke.

Her var prestevikar Bjørn E. liturg, Oddrun Solberg, kantor, spilte. Tema: «Da skal alle spørsmål bli besvart»

Kl 13.20: Møte med prostiets prester, Gruben menighetshus, ledet av prost Karianne. Biskop innledet til samtale. Noen av temaene: Dåp, åpning for å tenke alternative tidspunkt på forordnede gudstjenester.

Til stede: Einar AR Fagerheim, Martin Kildal, Klaus Bobe, Svein Orstad, Hanne Kristin B Sørliid, Einar S Bondevik, Bjørn Engebakken, Benedicte Bjørkmo, Linett Bjørkto, Leif R Larssen, Janne Aslaksen (prosteseekretær) prost, biskop og rådgiver Anne G Sivertsen.

Kl 14.30 Minikonsert med Gruben barnekor Her ledet kantor Oddrun Solberg oss gjennom fin sang med et 20talls barn mellom 7 og 12 år. Eldre sangere hjalp fint til, og biskop Ann Helen takket for en god opplevelse.

Kl 15.30: Middag med Gruben menighet og mannfolkklubben. Vert var diakon Terje Solvi, Skoleelev Ariel har valgfag Innsats for andre og deltok sammen med ham. Det ble fortalt om de to diakonale tiltakene som ukentlig samler ca 40 mennesker i det øvre alderssjiktet.

Kl 18.00. Gudstjeneste i Røssvoll kirke. Her ledet spr Linett, og prekte over Kjærlighetens høysang. Sanger Dag Skjøtt og kantor Michal Medzkiewicz deltok også.

Kirkekaffe / kveldsmat servert i menighetshuset, her var menighetsrådet vertskap.

Kl 19.30. Menighetsrådsmøte i Røssvoll mr. Samtale om menighetsrådets engasjement i trosopplæringsarbeidet, og motivasjon for menighetsrådsarbeid. Misjonsprosjekt mm.

Disse deltok: Gerd-Marit Eriksen Sandhei, Renate Jeanette Sperstad, Anne Lise Pedersen Kvåle, Anita Lillian Krogli, Leif Arne Sætermo, Harald Langvann, spr Linett B, prost Karianne G, biskop Ann Helen og rådgiver Anne G S

Torsdag 2. 12. 2021

Kl 08.15 Morgenbønn i Røssvoll kirke. V/ Linett Bjørkto

Kl 09.00. Besøk på Skonseng skole, 5., 6. og 7. trinn. Barna hadde forberedt spørsmål til biskopen, og hun viste frem bispekåpa.

Kl 10.30. Besøk i Skonseng naturbarnehage. Biskopen tok på kåpa og snakket om fargene i den og om å hjelpe hverandre. Sang.

Kl 11.30 Besøk og lunsj på Rana arbeidssenter. Her møtte vi noen av arbeiderne og Hilde Bøe, som arbeider der fortalte om tilbudet. Biskop og rådgiver fikk gaver laget på systua der.

Kl 12.45. Biskopen besøkte Vestvikheia barnehage. Musikkstund der kantor Oddrun deltok.

Kl 14.00. Møte med Ranas kirkesamfunn og organisasjoner. Vertskap Kirkens bymisjon. prost Karianne innledet til samtale om samarbeid og utfordringer. Disse deltok: Eva Maria Nygaard, frelsesarmeen, Hanne K T Skog; leder Frelsesarmeen Rana, Andreas Fjellvang; pastor i Familiekirka (pinsekirka) Rolf Trana; Frikirken, Thomas Lopez; Kirkens Bymisjon, Chris Slettvoll; KBM, Gerd Didriksen; KBM, Inger J Lindahl; KBM, Gine Håbrekke; Baptistkirken, Linett B, Bjørn E, Terje Solvi, Karianne E G, biskop Ann Helen og rådgiver Anne G S.

Kl 15. 20. Møte med stabene i Gruben, Nevernes og Røssvoll. Middag. Tema i samtalen: Stabssamarbeid, trosopplæringsarbeidet, økonomi i korarbeidet, stabsmøter.

Kl 16.25. Møte med Rana kirkelige fellesråd. Tema: Drift av fellesrådets bygg og kirkegårder. Prioriteringer v/ leder Grethe. Biskop tok blant annet opp tilsynet med råd og ansatte, sokneprestenes frie bruk av kirkerommene, tilrettelegging og prioritet av dåp også utenom høymessen, kommunikasjonslinjer mellom MR og fellesrådet.

Disse deltok: Grethe Berntsen (representant Mo menighet, leder), Rigmor Pedersen (representant Gruben menighet), Gerd Marit Sandhei (representant Røssvoll menighet) Ove Jørgensen (representant Nord-Rana menighet), Inger Susann Gulla (representant Nevernes menighet), Jarl Stian Johansson (representant Rana kommune), Karianne Egeberg Gullfjell (representant bispedømmelinjen), Ine Kristin Risvik (kirkeverge), Sten Egon Haueng (Kirkevergens administrasjon, leder kirkegård), Bjørn Engebakken (prestevikar Gruben), Linett Bjørkto (sokneprest Røssvoll og Nevernes), biskop Ann H, rådgiver Anne Grethe S.

Forfall: Roar Åsland (representant Sjona menighet),

Kl 18.30. Musikkandakt i Nevernes kirke. Blandakoret Dalamiks med dirigent Anja Olsen og kantor Michal Medzkiewicz deltok. Kirkekaffe på menighetshuset etterpå, der Nevernes menighetsråd var verter.

Kl 20.00. Møte med Nevernes menighetsråd. Tema her var mulighetene for opprusting av menighetshuset, trosopplæring, frivillighet og rekruttering til menighetsråd.

Disse deltok: Inger-Susann Gangsbækk Gulla (leder), Tommy Opdalshei, June Karin Johansen, Krister Skråmo Pedersen, Inger-Anne Gangsbækk, spr Linett Bjørkto, biskop Ann Helen, prost Karianne G og rådgiver Anne G S.

Forfall: Ramona Elisabeth Pedersen,

Fredag 3. 12. 2021

Kl 08.30: Morgenbønn i Nevernes kirke. Kateket Trond Aarthun ledet. Etterpå samtale om trosopplæringsarbeidet sett i sammenheng med gudstjenesteliv. Tilstede: Oddrun kantor, prestene Bjørn E og Linett B, prost, biskop og rådgiver Anne G S.

Kl 09.50. Skolebesøk i 10. klasse på Storforshei ungdomsskole. Biskop innledet til samtale med elevene. Tema: likestilling, likeverd, oppvekst og livet på Storforshei.

Kl 1045: Bedriftsbesøk på Rana Gruber. Produksjonsdirektør Stein Tore B Liljenström og sjef for plan og utvinning Alexander Kuhn var vertskap. Samtale om Ranasamfunnet og Rana Gruber som trygg og ansvarlig arbeidsplass. Kjøretur til dagbrudd. Det ble servert lunsj. Det ble gjort avtaler om videre kontakt med spr Linett B.

Kl 13.20: Besøk og omvisning på Grønfjelldal Montessoriskole. Rektor Lena Nystrøm var vertskap. Tema: ildsjeler i dalen, skolens rolle i nærmiljøet.

Kl 14.45. Middag og samtale om samisk kirkeliv på Storli Camping. Vertskap var Anne Berit Sætermo og Toamma Bientie. Tema: Samiske språkmarkører i gudstjenestene, samisk representasjon i rådsstrukturen. Samisk alter i Gruben kirke i anledning jubileum. Linett ledet samtalen og lyste velsignelsen på sørsamisk til slutt.

Andre som deltok var: prest i sørsamisk menighet Einar Bondevik, leder i Samisk forening Raanen Saemieh Siri Gaski, menighetsrådsleder i Gruben; Robert Borge, leder i menighetsrådet i Nevernes; Inger-Susann Gangsbækk Gulla.

Søndag 5. 12. 2021

Kl 11.00. Visitasgudstjeneste.

Kl 12.30. Kirkekaffe m/ visitasforedrag.

Kirker og kirkehus

Vi har besøkt og hatt arrangement i alle de tre menighetenes kirker; Gruben, Nevernes og Røssvoll. Alle kirkene er godt vedlikeholdt, og det er en god plan for fortsatt vedlikehold. Gruben kirke er en arbeidskirke fra 1965, og har gode lokaler for allsidig menighetsarbeid. I år er arbeidet med ferdigstilling av dreneringsarbeid, grunnarbeid og isolering av kirken utført. Kirken er etterisolert og fasaden malt. Det er arbeidet med å kunne bruke kirkens kjeller til lokale for ungdomsarbeid, men dette vil kreve store investeringer. Planene er likevel ikke lagt helt på is.

Vi har opplevd at det er mye aktivitet i Gruben kirke, ikke minst til kor og musikkarbeid. Dette er et viktig menighetsarbeid som knytter mange barn og unge til menigheten, og vi håper menighetsråd og fellesråd kan komme frem til gode rutiner for tilretteleggelse av dette arbeidet.

Når en kirke er i så mye bruk som Gruben kirke er det viktig at de ansvarlige, ansatte, menighetsråd og fellesråd har en god dialog om bruk, brannvern, ryddighet, bruken av de ulike rom osv. Biskopen påpeker spesielt at det ikke er noe eget sakristi som i dag er i bruk for forberedelse til gudstjenester og kirkelige handlinger, og vil etterlyse en bedre løsning på dette.

Menighetshuset som ligger like ved er eid av menigheten og brukes mye i spesielt diakonalt arbeid, og huser også kontorer for de fleste av de ansatte i Gruben menighet samt sokneprest i Nevernes og Røssvoll. Denne nærheten mellom kirkehus og kontorer er et gode for aktiviteten i kirka.

Røssvoll kirke er en åttekantet vakker kirke fra 1953, også denne godt ivaretatt og med gode vedlikeholdsplaner. Kirken har universell utforming når det gjelder inngangspartiet, og det ser ut til å være godt integrert i uteområdet. Det er alltid vanskelig å finne gode løsninger for dette i gamle kirker, men det er svært viktig at en god ordning er på plass, slik at kirka fremstår som åpen og tilgjengelig for alle. Vi har sett på muligheten til å lage plass for rullestol integrert i kirkebenkene, og vil be menighetsråd og fellesråd følge dette opp. Kirken har gode fasiliteter for kirketjener og prestesakristi/ dåpssakristi. Menighetshuset i tilknytning til kirken er eid av menigheten og ledes ved et hus- styre. Her er det god dugnadsånd for å ivareta dette huset, og det leies også ut til arrangementer i tilknytning til at mye av menighetsarbeidet foregår her.

Nevernes kirke er en langkirke fra 1893, også godt vedlikeholdt, og med gode planer fremover. Ved sist renovering fikk kirken tilbake sin tidligere grønnfarge på ytre markeringer, og dette har gitt kirken et godt estetisk uttrykk. Her vil det også komme mer belysning på kirken og området rundt. Også her er det en løsning for universelt utformet inngangsparti, men det er behov for å se på muligheter for en integrert plassering av rullestol inne i kirkerommet. Det er et lite preste- og kirketjenersakristi og et lite kjøkken. Toalett til kirken er i menighetshuset som ligger like ved. Menighetshuset er viktig for menighetsarbeidet og eies også her av menigheten. Menigheten har nettopp pusset opp huset på dugnad, og det fremstår innbydende og fint, men det er store problemer knyttet til bygningskonstruksjonen, og det er en utfordring for menigheten hvordan dette kan tas vare på. Selv om dette ikke ligger under fellesrådets oppgaver vil vi oppfordre til en samtale mellom fellesråd og menighetsråd om hvilke muligheter som finnes. Ettersom toaletter til kirken er i menighetshuset vil det være i fellesrådets interesse at dette huset tas vare på også for kirkehusets skyld. Det er også lite oppbevaringsmuligheter i kirken, og menighetshuset benyttes noe til dette. Både for konfirmantarbeidet og trosopplæringsarbeidet er menighetshuset viktig, og også her leies det ut til arrangementer.

Gudstjenesteliv.

Alle tre menighetene er typiske folkekirkemenigheter, hvor menighetenes deltagelse er knyttet til livsløpshendelser og oppgaver i gudstjenesten. Vi har samtalt mye i menighetsråd og blant ansatte om at det er viktig å ha et inkluderende gudstjenesteliv der alle som deltar er likeverdige og regnes som menighet.

Biskopens forordnede gudstjenester er knyttet til gudstjenester på søndag og helligdager. Det er i alle menighetene en mulighet til å komme med forslag til hvordan en kan bruke forordningen mer spisset og lokalt tilpasset, f.eks ved å ha noen gudstjenester med enklere liturgi eller på andre tidspunkt. Selv om søndag er den kristne kirkes hovedgudstjenestedag hvor vi feirer Kristi oppstandelse, vil det være en mulighet i et tidsbegrenset prosjekt å prøve ut andre ordninger for enkelte gudstjenester. Dette bør drøftes med ansatte, menighetsråd, fellesråd og kanskje styres av prosten inn mot å se behov i Rana under ett.

I en kommune som Rana vil det også være en god anledning til å se de ulike kirkenes tilbud sammen, slik at en kan nå ut til flere forskjellige grupper. Biskopen ser frem til å få se et slikt forslag.

I et samfunn hvor mange ikke har noe forhold til regelmessig gudstjenestegang, og hvor mange har fritidsaktiviteter de gjør på søndag må vi reflektere over hvordan vi fortsatt kan være en søndagsmenighet, men samtidig være i dialog med samfunnet rundt oss og de behov som finnes der. Bl.a. vil det være lettere for mennesker med funksjonsnedsettelse å ha gudstjenester knyttet til hverdager og andre arrangementer. Noe av det viktigste med en kristen gudstjeneste er at den er for alle. Alle gudstjenester, uansett når og hvor de avholdes må ha et sterkt fokus på dette, det er ingen god ide å lage spesialgudstjenester for enkeltgrupper. I et samfunn med så mye utenforskap er gudstjenestens fokus på det totale fellesskap noe vi aldri må renonsere på.

Det er svært positivt at menighetsråd og ansatte er opptatt av hvordan gudstjenestene kan nå ut til flere. Det er også kommet forslag om å streame flere gudstjenester og f.eks spille dem av på sykehjem. Dette impliseres en del juridiske forhold som må avklares, men er absolutt noe vi har sett verdien av f.eks i lys av koronatidens erfaringer. Begrensningene og nedstengingen under pandemien var vanskelig for alle, men for kirken var det egentlig katastrofalt. Kirkens vesen er å samles om ord og sakrament, det går egentlig ikke an å være kirke uten å kunne samles. Det gikk også på trosfriheten og rett til trosutøvelse løs. Dette har Den norske kirke og andre tros og livssynssamfunn tatt opp overfor myndighetene. Samtidig vil jeg benytte anledningen til å takke ansatte, frivillige og menighetsråd i Rana for den innsatsen de gjorde under pandemiens begrensninger. Det var mye logostikk og merarbeid som måtte på plass. Nå er det spennende om folk kommer tilbake til kirken, og det bør være en samtale i alle menigheter om hva som skal til å legge til rette for det.

Dåp, trosopplæring og konfirmasjon

Trosopplæringsarbeidet i Gruben, Røssvoll og Nevernes er godt drevet og bygger på et grundig planarbeid og gode rutiner på samarbeid mellom de trosopplæringstilsatte i Rana. Prester, kirkemusikere, kirketjenere, menighetsråd og frivillige yter en stor innsats og lykkes godt!

Det er tydelig at menighetsrådene og andre frivillige i menighetene ser på trosopplæringsarbeidet som sitt, og følger det tett både i rådsarbeidet og med fysisk nærvær og støtte.

Dåpen står fortsatt sterkt i Rana som ellers i vårt bispedømme. Det er likevel viktig at vi som kirke kommer foreldrene i møte med å kunne tilby form og tidspunkt for dåpshandlingen. Vi vil oppfordre til å utforske mulighetene for dåp utenom i hovedgudstjenesten, som i egne dåpsgudstjenester, hjemmedåp mm. I Rana har dere jo allerede gode erfaringer med drop-in dåp, et tiltak som kan fange opp de som søker dåp uten å ønske å gjøre det på tradisjonelt vis. Etter pandemien så man oftere enn før, at familier feiret dåp også for eldre barn, ungdommer og voksne. Kanskje må det tenkes nytt om hvordan man legger til rette for og inviterer til dåp også for disse. Uansett er det viktig at dåpsfolk blir mottatt på en god måte, og at de får informasjon om trosopplæringsarbeidet barnet deres kan delta i. Grunnen til at vi skal være rausere med å tilby dåp er ikke for å høyne medlemstallet. Vi skal være rausere med dåp fordi dåpen har noe å gi mennesker i dag. Dåpen gir oss fellesskap med det guddommelige, og gir oss en evig tilhørighet i en flyktig verden. Dåpen er for alle uansett hvem det er som døpes, det understreker menneskets likeverd, i en verden som så lett setter skiller opp mellom oss. Troen i dåpen får vi uten at vi selv presterer noe, i motsetning til alle krav om prestasjon som møter oss i livet.

Det store engasjementet for trosopplæringsarbeidet er til glede for mange barn og familiene deres, og at det legges energi i invitasjoner og informasjon er helt vesentlig for at så mange barn deltar.

Det kontinuerlige arbeidet med korarbeidet i Gruben og Nevernes, Lørdagsklubben i Yttern og andre tiltak er i fin balanse med punkt-tiltakene som to-årstreff, 4- og 6-årsbokutdeling, Lys våken, tårnagent-samling og leiren 10-ern.

Oppslutningen om disse punkt-tiltakene når store prosenter av årskullene i alle tre soknene, og det er gledelig at kirken også kan tilby aktivitet som går fra uke til uke. Det gir god tilknytning til kirken og god dåpsopplæring. Balansen mellom punkt tiltak og kontinuerlige tiltak, og balansen mellom trosopplæringstiltak knyttet til gudstjenestene må evalueres jevnlig.

De ansatte er dedikerte og reflekterte og endrer planene for arbeidet i takt med endringer i samfunnet og tida. Det kunne man særlig se da pandemien sto på som verst. Da ble det laget videoer som ble formidlet via Youtube, bøker og gaver ble sendt i posten. 4-åringene fikk møte trosopplærer 1 – til 1 sammen med familie i nære og sterke møter ved lysgloben.

Tweens-festivalen er også et samlende arrangement som vanligvis arrangeres årlig, for 11 – 13åringene i Rana. Her samarbeider kirka med KFUK / KFUM Nordland. Dette har dessverre ikke latt seg gjennomføre under pandemien.

Oppslutningen om konfirmasjon er fortsatt høy i Gruben, Røssvoll og Nevernes. De små menighetene har i det siste hatt nesten alle de døpte i årskullet med, noe mindre oppslutning i Gruben. Denne trenden ser man overalt. Alt i ett står kirkelig konfirmasjon fortsatt sterkt i vårt bispedømme, og kirka i Rana må tenke stort om at man får personlig og god kontakt med så mange av alle 15-åringene over tid. Det er en mulighet og en åpning for tilknytning og god relasjon til ansatte og kirka vår som ikke må undervurderes. Ny nordisk forskning om dåp har slått fast at det er i dette alderssjiktet at unge mennesker bestemmer seg for om de skal døpe egne framtidige barn, så konfirmantenes gode opplevelser med kirken i denne fasen av livet er vesentlig for kirkas framtid.

Den nye store ungdomsskolen rister sammen konfirmantkullet på tvers av menighetsgrensene og elevene på 9. trinnet snakker sammen om konfirmanttida og likt og ulikt som angår de ulike konfirmantoppleggene de deltar i. Dette har medført at samarbeidet om konfirmantarbeidet er blitt enda tettere, og her er det også viktig å bruke de ansattes ressurser på god måte. Både prost og kirkeverge vil kunne være gode medspillere på nytenkning her. Konfirmantene i Rana er i sentrum for mye godt kirkelig arbeid, la oss ikke glemme å be for alle involverte.

Diakoni

Det diakonale aspektet av kirkelivet i Rana er godt fundert i en overordnet plan der det samarbeides om viktige fellesprosjekter og god grunnlagstenkning. De tre menighetene som har hatt visitas denne uken har alle det diakonale aspektet godt fremme i menighetsråd og i praktisk arbeid.

Det er imidlertid viktig at arbeidet blir ledet av en diakon med god kompetanse. Det bærer både planarbeid og det daglige arbeidet preg av på det nåværende tidspunktet. Kirken i Rana kan være takknemlig for det livslange arbeidet diakon Terje Solvi har lagt ned. Når Terje går av med pensjon kommer en ny æra, avskjeden med ham kommer til å bli i takknemlighet for at han har latt seg bruke i en viktig tjeneste for Gud.

Gruben menighet og kirken i Rana trenger altså fra april 2022 en diakon som kan følge opp det gode sporet som diakoniarbeidet i Rana er inne i, og som også har et blikk mot ungdom, inkluderingsarbeid og unge familier ser ut til å være viktige satsningsområder for diakonene fremover. Her vil diakonirådgiver Brita Bye på bispedømmekontoret være en naturlig medspiller i arbeidet med utlysning..

Om diakoniarbeidet som drives i menighetene vi har besøkt nå, er det mye godt å si. Alt fra besøk på sykehjem til utdeling av blomster til de eldre i menigheten, besøk i rusmiddelboliger og på Arbeidsstua (asvo), strikkekafe, fasteaksjon, lotteri og messer, formiddagstreff og varm omsorg for konfirmanter (måltid og støtte) juleverksted der alle er velkomne. Alt er med på å virkeliggjøre visjonen: *(å vise) Guds kjærlighet til alle mennesker og alt det skapte, virkeliggjort gjennom liv og tjeneste.*

Det er viktig og gledelig at både planer og arbeid er eid av rådene, at de tas opp til evaluering og gjennomgang årlig.

Et stort løft som nylig er gjort diakonalt i Rana, er oppstarten av klubben «Hver gang vi møtes», som drives av kirkens folk i godt samarbeid med kommunalt ansatte både i ledelse av og praktisk arbeid ved de kommunale bofellesskapene i Rana. De bistår med personlig støtte, skyss og tilrettelegging for at mennesker i alderen 15 til 70 år kan møtes i Ytteren kirke annen hver mandag. Terje Solvi, Berit Moss og Bente Persen, kirkens ansatte i samarbeid med frivillige, og støtteapparatet rundt brukerne er fulle av glede og entusiasme for videre arbeid og drift av dette tiltaket, som stadig får flere deltakere.

En klar kirkelig profil med bibelfortellinger, bønn, lystenning og sang gir brukerne en god kirkelig tilknytning og fyller brukernes behov for åndelighet og oppfyller deres s universelle og viktige rett til utøvelse av et trosliv. Prosjektet fikk finansiell støtte til dette fra kirken sentralt, da det i 2019 ble delt ut ekstra midler til diakonale tiltak.

Vi ønsker kirka i Rana Guds velsignelse over dette inkluderingsarbeidet og vil be for at det fortsetter å utvikle seg på en god måte i fremtiden.

I møte med organisasjoner og andre kirkesamfunn denne uken, ble vi kjent med at også andre enn den norske kirke driver et arbeid for mennesker med hjelpebehov og mot utenforskap. Kirkens Bymisjon og Frelsesarmeen er utadvendte og inkluderende i sitt arbeid, og kan være gode samarbeidspartner i sitt arbeid for å møte sosial og åndelig nød. Denne kontakten med andre som har lignende visjon som vår kirkes diakonale arbeid er viktig, og kan bidra til inspirasjon i det en står i, og at en når flere med omsorg.

Den verdensvide og økumeniske kirke

Den norske kirke består av mange lokale menigheter knyttet til sine menighetsråd og kirkehus. Det er lokalt at kirken skjer. Men kirken er også nasjonal og global. En lokal kirke er aldri seg selv nok, den er del av et større fellesskap. I lokalsamfunnet var det antagelig menighetene som først drev internasjonalt arbeid gjennom misjonsengasjementet. Det å være internasjonal og se utover de lokale grensene ligger i kirkens vesen. Alle tre menighetene har misjonsprosjekt, Gruben menighet støtter Det norske misjonsselskaps landsbyarbeid på Madagskar, Nevernes menighet er i en prosess med å inngå et misjonsprosjekt med Swahili mission som er tilknyttet Gnisås- familien fra Rana, Røssvoll menighet har et misjonsprosjekt knyttet til Normisjons arbeid med samfunnsbygging i Nepal.

Felles for menighetene er at misjonsprosjektene får ofringer en gang eller fler i året, og at evt høsttakkefestens inntekter går til misjonsprosjektet. Det er viktig at misjonsprosjektene aktiveres mer i menigheten, vi foreslår at dere har prosjektene med i forbønnen i alle gudstjenester i menigheten, at dere tar prosjektene opp i konfirmantundervisningen og annen trosopplæring, og her har organisasjonene både materiell og kanskje også personer som kan brukes, og at dere informerer om prosjektene på menighetens facebookside.

Kirkens internasjonale arbeid går også gjennom å delta i Kirkens Nødhjelps fasteaksjon som er godt integrert i konfirmantarbeidet i Rana.

Under visitasen har vi også hatt samtaler med flere av de andre kristne kirkesamfunnene i Rana, Baptistsamfunnet, Familiekirka, Frikirken og Frelsesarmeen.

I samtalen kom det frem at det er ønskelig med en årlig økumenisk gudstjeneste i byen, noe som også var planlagt før pandemien. Prost Karianne foreslår å følge dette opp, og kanskje også legge til rette for årlige samtaler mellom de ulike menighetene slik at det økumeniske samarbeidet kan styrkes. Flere av de utfordringene Den norske kirke har hatt under pandemien har f.eks også de andre menighetene hatt. Møtet med de ulike menighetene hadde vi i Kirkens Bymisjonslokaler og fikk dermed også et innblikk i deres arbeid.

I diakonisatsningen for Den norske kirke ligger også internasjonal diakoni og arbeid for vern om skaperverket og rettferdighet. Både arbeid rettet mot klimautfordringene og inkludering av innvandrere ligger under dette feltet, og vil være en stadig utfordring for menighetene. Et tips her kan være å feire skaperverkets dag, kanskje med en friluftsgudstjeneste.

Kirkemusikk og kultur.

Både Gruben og Røssvoll/ Nevernes menigheter har organist/kantor i 100% stilling. Kantorstillingen i Nevernes/ Røssvoll er nå ledig og stillingen har vært lyst ut, men uten tilsettelse. Det jobbes videre med å få organist i stillingen. I Gruben menighet er det et stort korarbeid knyttet til organiststillingen, og det betyr svært mye for hele menigheten. Gruben kirke er også godt tilrettelagt for konserter, både lokalt arrangerte konserter og konserter med artister utenfra. Til organiststillingen er det også lagt å ha noen orgelelever. Det er svært viktig, for rekrutteringen til organist/ kantorutdanningen går ofte gjennom at noen har vært orgelelever. I Nevernes øver koret DalaMix i kirken, og dermed også brukes til en del kirkelige arrangementer. Barnekoret Baluba øver på Storforshei. I Røssvoll er det også lokale kor, korps og musikere som deltar i ulike kirkelige arrangement. Når det igjen er kantor/ organist på plass i Nevernes og Røssvoll vil det være en god anledning til å diskutere i menighetsråd/ fellesråd hvordan tjenesten skal legges opp. Alle kirkemusikerne arbeider i hele Rana, og det er godt organisert fra kirkevergens kontor. Ressursmessig vil det også være gode muligheter til flere kirkemusikalske fellesprosjekt menighetene imellom.

Det er viktig at kirkens musikalske arbeid er i god dialog med kommunens øvrige musikkarbeid, slik kan alle dra veksler på hverandres kompetanse og muligheter.

Også andre ansatte kan her være gode medspillere med sin kunnskap om lokalmiljøet, og noen også som musikalske ressurspersoner. Kirkemusikk er også en viktig del av både diakoni og trosopplæring, og det bør være jevnlig samtaler mellom ansatte hvordan de ulike feltene kan inngå i tverrfaglig samarbeid. Eksempelvis kan det være viktig at kirkemusikere deltar i konfirmantarbeidet.

Samisk kirkeliv

Den samiske kultur som har vært i hele vårt bispedømme er ofte skjult og glemt og undertrykket. Fornorskningsprosessen som også kirken var delaktig i har satt sterke spor. Dette er det viktig å endre på. Biskopen har oppfordret alle menigheter i bispedømmet til å bruke noe samisk i sine gudstjenester. Prestene i Indre Helgeland prosti bruker i hovedsak sør-samisk i de valgte liturgiske leddene mens biskop og bispedømme har et særlig ansvar for det lulesamiske.

Saamien aalmege, den sørsamiske menigheten har medlemmer også i Rana, men er administrativt lagt under Nidaros bispedømme. Det samarbeides likevel på tvers av de tre nordligste bispedømmene om for eksempel allsamisk konfirmantleir og ungdomshelger.

Det er også en oppgave å ha noe trosopplæringsmateriell på samisk, slik at barn og unge med samisk identitet kan møte sitt språk. Ved å løfte frem det samiske i kirkens arbeid løfter vi også frem den mangfoldige kirke, den kirke som ikke har grenser mellom folk og der alle mennesker er likestilt. Så vet vi også at nettopp fordi samisk språk og kultur har vært forsøkt ryddet bort er det så mange sår, så mye som må heles. Å få høre velsignelsen på samisk eller få utdelt nattverden på det samiske hjertespråket kan være en åpner både for evangeliet og stoltheten over eget liv. Det er et stadig behov for videre opplæring av kirkens ansatte i samisk språk.

Markeringer av samiske festdager har sin naturlige plass i menighetens liv. I samtale om samisk kirkeliv under visitasen, kom det frem forslag om å samordne markeringen av for eksempel samisk nasjonaldag, til en større hendelse for hele Rana, og om å kjøpe inn samiske flagg til heising i alle kirker. Det kom også fram et ønske fra Gruben menighet om å utvikle sidealteret i kirken med kunst og gjenstander med samisk preg. Vi vil ønske et slikt tiltak velkommen.

Rådgiver på bispedømmekontoret, Brita Bye, har samisk kirkeliv i sin portefølje. Hun kan være en god samarbeidspartner. Prest for sørsamisk kirkeliv Einar Sørliid Bondevik har kontor i Rana, og er også en viktig ressursperson. Og det er ikke slik at samisk skal brukes bare når det er tydelige samer til stede. Det tilhører enhver gudstjeneste.

Menighetens råd og ansatte

Vi har møtt dedikerte medlemmer av menighetsråd og fellesråd, og ansatte som ivrer for arbeidet sitt. Det er et meget godt utgangspunkt for menighetenes virksomhet.

Fellesrådet samordner virksomheten, og har en god dialog med kommunen om budsjett, planarbeid og økonomi. Det er viktig å samarbeide med de kommunale myndigheter på en forutsigbar måte, og det har vi absolutt inntrykk av at fellesrådet gjør.

Vi har foreslått at det bør holdes årlige møter mellom fellesrådets leder, kirkeverge og prost og administrasjon/ politikere i Rana kommune der kirkens representanter kan informere om sitt arbeid, og også samtale om evt felle strategier. Ikke minst er dette viktig i forhold til å samordne rekrutteringsarbeid til ledige stillinger, men også i utarbeidelse av strategiplan for menighetene kan det være vesentlig å være i god dialog med hvordan kommunen tenker. Heri kan inngå både kriseberedskap, arbeid for tilflyttede til Rana, arbeid for mennesker med funksjonshemming, barn og unge, kultur osv. Kirken og kommunen har mange felles arenaer, og vi som kirke må være synlige i samfunnet på alt det gode arbeidet som gjøres. Dette er en stor oppgave når kirken ikke lenger er statskirke, men faktisk den største organisasjonen i landet i sivilsamfunnet.

De tre menighetsrådene er alle sterkt involvert i det daglige arbeidet i sine respektive menigheter. I tillegg til å ha ansvar for tjenester i gudstjenestene deltar flere også i konfirmantarbeid og trosopplæringsarbeid. Menighetsrådene har ansvar for og avgjør hva som foregår i kirkene, og både menighetsråd og sokneprester har en egen rett til å bruke kirkehusene. Derfor er det nødvendig at menighetsrådene har et nært forhold til fellesrådet. Vi vil foreslå at det er faste møtepunkt årlig der kirkevergen møter i menighetsrådet for å drøfte felles anliggender. Det er viktig at dette er en fast rutine og ikke bare skjer når noe er nødvendig.

Ved det faste samarbeidet kan ulike sider av virksomheten drøftes på bredt grunnlag og i sammenheng med hverandre. Sokneprestene sitter i sine respektive menighetsråd som faste medlemmer, og ivaretar også her ledelse gjennom råd og embete.

Det er flere menighetsrådsmedlemmer som har lang fartstid i rådet. Det betyr at de kjenner menighetene godt, og kan bidra med mye kompetanse. Samtidig sier alle menighetsrådene at det var vanskelig å få nye medlemmer til rådene. Allerede nå bør man begynne arbeidet frem til neste valg. Menighetsrådene og den lokale menighet er kjernen i menighetsarbeidet, og det er svært viktig at rådene fungerer godt. Det er fint når noen sier om kirka og menighetshuset: «Dette er vårt andre hjem». Noen av menighetsrådene sier at de er ikke så flinke til å be andre i menigheten om tjenester, det er lett å gjøre alt selv. Alle menighetsrådene bør ta fatt i arbeidet med frivillighet. Dette kan man gjøre ved først å lage en oversikt over hvem frivillige man har, og da er det viktig å tenke bredt. Så en oversikt over hva en trenger frivillige til, og så en oversikt over hvilke grupper i menigheten det kan være aktuelt å hente frivillige fra: Foreldre til barn i trosopplæringstiltak, konfirmantforeldre, korforeldre, unge pensjonister, kanskje noen pårørende etter gravferd kan være aktuelle, fjorårskonfirmanter, noen fra Hver gang vi møtes, osv. Det å være medlem i kirken betyr at du også kan være en medarbeider, og da er det mange å ta av. Mange har jo opplevd at det er når de blir delaktig i oppgaver at interessen for kirka øker, Neste år er frivillighetens år. Da er det en god anledning å sette dette opp på menighetenes agenda, kanskje som en felles sak for alle menighetene i Rana? Hva kan vi lære av hverandre?

I menighetene i Nevernes og Røssvoll er Linett Bjørkto sokneprest og i Gruben er Bjørn Engebakken prestevikar. Bjørn er på programmet prest under utdanning, og vil være ferdig utdannet våren 23. Det er planen at han skulle kunne ha prestevikariatet i Gruben frem til da.

Det er svært positivt med prester som står ved begynnelsen av sitt yrkesliv, og slik kan være tydelige i å tenke strategisk for fremtiden i kirka. Det kan hende at det skulle være mer samarbeid mellom fellestiltak mellom de menighetene disse er sokneprester i, slik at deres kompetanse kan bli godt ivaretatt. Det er positivt at fellesstabsmiljøet gir fellesskap og tilhørighet for alle.

Kirketjenerne i Rana er ansatt i hele kommunen, men de har likevel et eget ansvar for sine respektive kirker, Ole Bjørn Tuven i Gruben og nytilsatt Svein Marius Riber i Nevernes og Røssvoll.

Ordningen med at kirketjenerne har et særskilt ansvar for enkelte kirker tror vi er svært god, det gjør at hver enkelt kirke kan følges opp. Kirketjenerne har også et spesielt ansvar for å holde ryddighet og orden i kirkerommet, slik at det virkelig fremstår som et hellig rom. Kirketjenernes oppgaver er ofte usynlige. Men de er meget viktige. De andre ansatte er avhengig av at kirketjenerne legger godt til rette, og at kirketjenerne har kompetanse på lydanlegg, plassering osv.

Oddrun Solberg er vigslet kantor i Gruben menighet. Hun er levende opptatt av yrket sitt, og meget dedikert til oppgaven. Mye av det som skjer i Gruben skjer på Oddruns vakt.

Både kirketjener, kantorer og sokneprester arbeider godt med begravelser, og er opptatt av å legge til rette for å møte mennesker på en god måte, de strekker seg langt og har samtidig en god faglig tilnærming til oppgavene. Begravelsene er noe av det viktigste vi gjør i kirkens arbeid, der møter vi mennesker med omsorg, et godt budskap og ikke minst meningsfulle seremonier. Å arbeide godt med begravelser er en prioritert oppgave.

Gruben menighet har en 100 % stilling som diakon, og det er vigslet diakon Terje Solvi som har denne. Terje kjenner Ranasamfunnet meget godt, og har en finger med i mye av det som foregår av diakonalt arbeid. Terje har også en faglighet som er nødvendig for å se sammenhengene i arbeidet, og han har en viktig stilling som faglig støtte for flere diakonimedarbeidere i Rana.

Trosopplæringsarbeidet ledes av Trond Aarthun med Reidun Sperstad som medarbeider. Trond er med sin kateketkompetanse og lange erfaring meget viktig for et godt trosopplæringsarbeid og koordineringen av dette. Vi har sammen med de andre ansatte drøftet muligheten for endringer av prioriteringer, og nettopp å se trosopplæringsarbeidet i et overordnet perspektiv er en av Tronds store ferdigheter.

Menighetene har særs gode ansatte, ansatte som er opptatt av sitt arbeid, har pågangsmot og er åpne for samarbeid.

Kirken i samfunnet

Vi har hatt godt møte med ordfører Geir Waage, og flere andre fra kommunestyret samt prosjektleder Ole M Kolstad for Rana utvikling.

I møtet ble vi informert om hvilke store utviklingsplaner det ligger rette for i Rana kommune. Både ny flyplass og batterifabrikker vil generere kompetent arbeidskraft og tilflytting til Rana, og det er planer for både nye universitetsstudier og nytt sykehus. Rana ønsker å være Norges grønne industrihovedstad med vekt på at framtida er fornybar. Inn i denne utviklingen er det viktig at kirken også er på banen, både med tilbud til nye innbyggere, og med etisk refleksjon over endringene som skjer. Det ble etterlyst arenaer for å samtale og arbeide felles for et godt samfunn i Rana. FNs bærekraftsmål er vesentlig for Ranas utvikling, og dette er noe kirken er opptatt av i sitt diakonale arbeid. Store samfunnsendringer vil også ha i seg mulighet for at noen mennesker faller utenfor, og den sosiale delen av Ranas utvikling vil være viktig for kirken å følge med på. Den gode dialogen med samfunnet, både politikere og næringsliv er det viktig å fortsette, ikke minst er et næringsliv i så sterk utvikling avhengig av en verdibasis som holder. Her er kirken også en viktig premissleverandør. Ordfører Geir sa det slik: «Det lokalsamfunnet vi skal overlate til neste generasjon skal være bedre enn det vi overtok». Det er en god målsetting.

Kirken er en stor organisasjon i Ranasamfunnet, og folkekirken er fortsatt en aktør for identitet og tilhørighet. Ikke minst har kirken kompetanse på religionsdialog, noe som kan være svært viktig i et mer internasjonalt preget samfunn.

Vi har også besøkt Rana gruver, en av hjørnesteinsbedriftene med lang historie i Rana. I en tid med så store debatter knyttet til hvordan vi tar vare på skaperverket, hvor det settes store krav til bærekraftig utnyttelse av naturressursene og ikke minst hvor energiproduksjonen er i så stor omstilling var det meget interessant å høre om de gode verdiene Rana gruver arbeider etter, både de menneskelige og de industrielle. Samtalen med de som driver i en slik næring er viktig for kirken fordi den hjelper oss til å se det hele bildet.

Gjennom besøk i skoler og barnehager, og ikke minst Montessoriskolen i Grønfjelldal har vi sett hvordan det legges til rette for barn og unge, men vi har også hørt om kampen for å bevare grendeskolen og grendebarnehagen. Skolen og kirken har et godt samarbeid, det er muligheter for mye lokalt initiativ. Det kan være en ide å lage en skole kirkeplan, der samarbeidet ikke bare er tuftet på kjennskap og tradisjoner, men også på planmessige opplegg. Slike samarbeidsavtaler må alltid være på skolens premisser, men kirken er en viktig del av lokalsamfunnet og har derfor sin naturlige plass i skolens planer.

I 2020 ble Grønfjelldalen og flere av grendene i nærheten isolert pga flom som tok brua. Dette er situasjoner som kan skape mye uro og engstelse i et samfunn, men det var godt å høre at både lokalsamfunnet og kommunen stilte opp med gode løsninger. Samtalen om dette førte til at vi tok opp spørsmålet om kirkens plass i kriseberedskapen i kommunene. Vi har sett ved flere av de store ulykkene i vårt land de siste årene at kirken får en stor betydning, også for folk fra andre religioner. Dersom dette skal fungere godt er det nødvendig å ha godt samarbeid på forhånd, og vi vil foreslå at prost Karianne følger dette opp overfor Rana kommune.

Biskopen er takknemlig for den store imøtekommenhet vi har opplevd fra både kommuneledelse, skoler, barnehager og næringsliv på denne visitasen. Det synliggjør at også kirken er med på å utvikle de gode samfunn i Rana.

Sluttord

Som dere skjønner, har det vært meget innholdsrike dager i Rana. Vi vil takke for hjelpsomhet og imøtekommenhet både fra råd og ansatte, fordi dere har delt av deres erfaringer og tanker og latt oss få innblikk i menighetslivet. Vi drar herfra oppmuntret og takknemlig for det gode arbeidet som drives. Vi har en stor oppgave sammen: å dele evangeliet raust ut til vår tids mennesker, dele det med ord og handlinger, musikk og kirkebygg. Kristus møter oss så mange steder, dere er med på å lage de stedene. Og så er kirken aldri bare vår, vi tror at Den Hellige Ånd skaper troen gjennom det materielle vi tilrettelegger. Det er underet. Av nåde får vi være med akkurat slik vi er. Gud velsigne menighetene i Gruben, Røssvoll og Nevernes.